

Erakko tutkii itseään ja perustuslakia

Kuka olen? Tätä kysymystä Wille Rydman sanoo pohtineensa läpi elämänsä. Sote-työssä hänen identiteettinsä jakautuu moneen osaan.

ILKKA LUUKKONEN
KUVAT: JETRO STAVEN

YKSI EDUSKUNTAMME PERUSTUSLAKIVALIOKUN-nan tärkeimmistä jäsenistä lienee ollut edistyspuolueen kansanedustaja **Helkki Ritavuori**. Hän johti puhetta "pevissä" kesällä 1919, kun tasavaltaista hallitusmuotoa ajettiin läpi. Esitys uhkasi kaatua, mutta Ritavuoren työn ansiosta se saatiin eduskunnassa läpi, ja Suomesta tuli tasavalta.

Alle kolme vuotta myöhemmin Ritavuori ammuttiin kotiovelleen Helsingin Töölössä. Se on historiamme tunnetuimpia poliittisia murhia.

Ritavuoren murha järkytti sukua, mutta politiikka ei silti pelottanut nuorempia. Hänen pikkarveljensä **Eero Rydman** toimi perustuslakivaliokunnan puheenjohtajana 1930-luvulla.

Tällä hetkellä pevin rivijäsenenä istuu kansanedustaja **Wille Rydman** (kok.). Ritavuori ja Eero Rydman olivat Wille Rydmanin isoisän isoisän serkkuja. Wille Rydman sanoo, että sukuyhteys tuo tehtävään aivan erityistä värinää.

Wille Rydman tuntee tarkkaan sukunsa – jossa on vaikuttanut poliitikkoja, liikemiehiä ja taiteilijoita – tapahtumat. Hän toimii kaksikielisen Rydmanin sukuyhdistyksen arkistonhoitajana.

– Olen ollut hyvin kiinnostunut itsestäni ja taustastani.

Rydman on kohtelias ja käyttää sivistyssanoja. Hän puhuu pitkiä, ällistyttävien ehjiä virkkeitä. Vai miltä kuulostaa Rydmanin oma kuvaus siitä epävarmuudesta, jota hän koki, kun hänestä tuli kokoomuksen vastuuhenkilö perustuslakivaliokunnassa:

– Olin aika epävarma siitä, että vahvistiko kaksi vuotta **Antti Häkkinen** selän takana omaa valtiosääntöistä argumenttaa-

tioresurssia vielä niin voimakkaasti, että pystyn kunnialla suoriutumaan.

LAPSENA RYDMAN ASUI PIKKU-HUOPALAHDESSA äitinsä luona. Vanhemmat olivat eronneet.

Hän sanoo, että hänen identiteettinsä kehityksen kannalta merkittävää oli, että sosioekonominen kulttuurinen ero isän ja äidin kodin välillä oli niin suuri. Lisäksi isän ajattelu nojasi tieteelliseen maailmankuvaan ja äiti oli taipuvainen tunneperäiseen uskonnollisuuteen.

Tästä seurasi, että jo lapsena tai viimeistään teini-ikäisenä

Rydman alkoi tarkkailla sekä ympäristöään että itseään tavallista perusteellisemmin.

– Pohdin kuka olen ja millainen olen. Ympäristö antoi ristiriitaisia signaaleja. Minun piti itse etsiä ratkaisuja, jotka ovat omakohtaisesti oikeita.

Rydman sanoo olevansa vähän erakko, tai ainakin "erakompi" kuin moni hänen ympärillään käsittää. Hän pärjää sosiaalisissa tilanteissa mutta alkaa enemmän tai myöhemmin kaivata omaa aikaa.

Hän kertoo vierastavansa etenkin Suomi Arenaa eli kesäisin Porissa pidettävää politiikan kesäfestivaalia

POLITIikka EI OLE minulle ponnahtauslaulu muihin tehtäviin, Wille Rydman sanoo. Vakaa talous ja turvallisuus kuuluvat hänen teemoihinsa, ja onpa hän julkaissut kirjankin hyvinvointivaltion ongelmista.

"Jos valtaa ja vastuuta palautettaisiin julkiselta sektorilta takaisin yksilölle itselleen, loisi tämä yksilölle kannusteen myös toimia fiksummin."

WILLE RYDMAN SANOO OLEVANSA "erakompi" kuin moni hänen ympärillään käsittää.

SUOMI AREENA VAI vaellus Lapissa? Ehdottomasti vaellus Lapissa.

Perustuslakivaliokunta on liian arvokas instituutio lyhyen tähtäimen poliittiseen peliin tai omien poliittisten tuskien helpottamiseen.

Tämänkin hän ilmaisee monipolvisesti.

– Minulle on täysin käsittämätön ajatus, että kun olen koko kevään vääntänyt politiikkaa urbaanissa poliittisessä elämässä yllisosaalisessa sykkeessä, ja kun se viimein taukoo, menisin johonkin paikkaan, jossa on ne ihan samat tyytit ja samat keskustelunaiheet.

Todennäköisempää onkin, että kun politiikan kerma riisuu kravatit ja kuuntelee Porissa jazzia ja toisiaan, Rydman vaeltaa yksinään Lapissa. Hänen suosikkipaikkojaan ovat Kevon luonnonpuisto Utsjoella ja Kilpisjärven alue.

– Keskityn itseäni ja luontoon.

Entä miten erakoluonteelle sopii ryhmäkuri eli äänestämisen samalla tavalla kuin muutkin?

– Hyvin. Kun harrastaa lajia, pitää tuntea säännöt. Ei päätöksenteosta tule mitään, jos jokainen tekee yksilöllisiä valintoja joka ainoassa kysymyksessä.

RYHMÄKURI TULEE MONELLA ETEEN SYKSYLLÄ, kun eduskunta äänestää sotesta. Joku hallituspuolueessa on jo ilmoittanut äänestävänsä vastaan, joku eronnut puolueestakin.

Rydmanin rooli on ristiriitainen.

Ensimmäkin Rydman istuu Helsingin kaupunginhallituksessa ja tekee läheistä yhteistyötä kokoomuslaisen pormestarin **Jan Vapaavuoren** kanssa. Keväällä Rydman antoi kaupunginvaltuustossa tukensa lausunnolle, jossa vaadittiin sote-uudistuksen kaatamista.

Toiseksi hän on eduskunnassa hallituspuolueen edustaja. Hän sanoo noudattavansa periaatetta, että jos hallituksessa jotain sovitaan, siinä pysytään. Tämä koskee lähtökohtaisesti myös sotea.

Kolmanneksi hän on perustuslakivaliokunnan jäsen. Valiokunnan tehtävä on tulkita valtiosääntöä ja arvioida, täyttääkö sote-uudistus perustuslain vaatimukset.

Neljänneksi Rydman on kokoomuksen valiokuntavaastava perustuslakivaliokunnassa. Hän siis koordinoi puolueen toimintaa.

Neljäs kohta tuottaa oman ristiriitansa. Valiokunnan käytäntöön kuuluu, että poliittiset tavoitteet jätetään kokoushuoneen ulkopuolelle ja keskitytään valtiosääntöön. Tämän periaatteen jäsenet ovat jakaneet vuosikymmenten ajan.

– Suurin osa jäsenistä ymmärtää tämän. En uskalla sanoa, että kaikki, mutta suurin osa.

Näiden jännitteiden keskellä Rydman yrittää löytää oman linjansa. Helppoa se ei ole.

Rydmanilla olisi ollut keväällä käytettävissään yksi ratkaisu Gordionin solmuunsa, mutta sitä hän ei halunnut käyttää.

Perustuslakivaliokunta näet pohti kevään aikana, onko maakuntien sote-rahoituksen yleinen taso lain säätämisyjärjestyskysymys, siis että voidaanko rahoitustaso säätää tavalisena lakina vai täytyykö noudattaa perustuslain säätämistä.

Ja sama yksinkertaisemmin: turvaako hallituksen maakunnille esittämä rahoituksen taso perustuslain takaamat riittävät sosiaali- ja terveyspalvelut?

Ennen lausuntoa Terveyden- ja hyvinvoinnin laitos THL arvioi, että sote-menot kasvavat vuodessa 1,5 prosenttia. Hallitus taas esitti, että menot saavat kasvaa korkeintaan 0,9 prosenttia vuodessa.

Valiokunnan käsittelyn pohjana oli luonnos, jossa se totesi, että hallituksen esitys on riittämätön eikä takaa sote-palveluita. Se olisi tarkoittanut, että hallituksen esitys on perustuslain vastainen.

Tässä päästään Rydmanin sisäiseen ristiriitaan. Helsingiläisenä kaupunginvaltuutettuna hänen olisi ehkä kannattanut antaa lausuntoluonnoksen mennä läpi sellaisenaan.

Tästä olisi seurannut, että kokoomus ei olisi voinut hyväksyä sote-uudistusta. Kokoomus olisi kaatanut uudistuksen, koska se ei olisi tuonut kaivattuja sote-säästöjä.

Rydmanin tilanne olisi helpottunut. Helsingiläisten vastustama sote-esitys olisi kaatunut ja helsinkiläinen Rydman olisi voinut pitää sotea arvostellen linjansa. Toisaalta hänen ei olisi tarvinnut livetä hallitusrintamastakaan, koska koko puolue olisi vastustanut sotea.

Rydman hylkäsi tämän vaihtoehdon. Hän sanoo, ettei edes harkinnut sitä. Hän päinvastoin vaati muutoksia pevin sote-lausuntoon ja sai valiokunnan sille kannalle, ettei menojen rajoittaminen itsessään ole perustuslain vastaista.

– Tämän puolesta kamppailin, vaikka lyhyellä tähtämällä se ei ehkä ollut kannattavaa. Perustuslakivaliokunta on liian arvokas instituutio lyhyen tähtäimen poliittiseen peliin tai omien poliittisten tuskien helpot-

tamiseen.

Kyse oli ennen kaikkea budjettikurista. Rydman sanoo, että jos menojen rajoittaminen olisi katsottu perustuslain vastaiseksi, siitä olisi saattanut koitua ikäviä seurauksia.

Kyseessä olisi näet ollut "vaarallinen ennakkotapaus", Rydman toteaa. Se olisi saattanut tulevaisuudessa estää kulukurin jossain toisessa yhteydessä.

HALLITUSPUOLUEEN EDUSTA JILLA ON PERUSTUSLAKIVALIOKUNNASSA ENEMMISTÖ. Jos valiokunta äänestää jostain lausunnosta, hallitus voisi teoriassa hakea enemmistöä "omien" jäsentensä avulla ja edistää lakiesitystään.

Näin ei yleensä tapahdu. Pevissä etsitään yksimielisiä lausuntoja, koska jos poliittiset kiistat siirtyvät valiokunnan sisään, sen uskottavuus perustuslain tulkkina heikentyy.

Rydmanin mukaan valiokunta kykeni pitämään poliittiset intohimot loitolla sote-uudistuksen käsittelyssä, vaikka paineet olivat kovat.

Valiokunta teki toistakymmentä koeäänestystä sotelaista. Niitä ei merkitty pöytäkirjaan, mutta Rydman kertoo, että yhtä koeäänestystä lukuun ottamatta niiden tulokset eivät menneet hallitus-oppositioasetelman mukaan.

SILLOIN TÄLLÖIN JOKU EHDOTTAA, ETÄ SUOMEEN pitäisi perustaa perustuslakituomioistuin tai antaa korkeimman oikeuden tulkita perustuslakia. Ehdottajien mielestä muutos poistaisi tulkintoista nykyisen poliittisuuden.

Rydman on eri mieltä.

Hän myöntää, että ongelma on todellinen. Suomessa on kapea joukko valtiosääntöjuristeja. Perustuslakivaliokunta joutuu nojaamaan harvojen asiantuntijoiden näkemykseen.

– Mutta miten tämä muuttuisi, jos meillä olisi perustuslakituomioistuin?

Jos perustuslain yllin tulkki olisi tuomioistuin, ratkaisevaava olisi, kuka nimittään tuomioistuimen jäseneksi. Heidän nimityksistään tulisi helposti poliittisia.

Rydmanin mukaan seuraava askel olisikin, että politiikka vaikuttaisi tuomarinimitysten taustalla samaan tapaan kuin Yhdysvalloissa. Siellä tuskin mikään päätös on niin poliittinen päätös kuin korkeimman oikeuden tuomarien nimittäminen.

Rydman sanoo, että Suomessa on sentään demokraattisesti valittu valiokunta tulkitsenemassa perustuslakia ja arvioimassa, kenen asiantuntijan argumentti on vakuuttavin.

– Vaikka on vaarallista, jos politiikka juridisoihtuu, niin juridiikan politisoituminen on ehkä vielä vaarallisempaa.

Rydman ei alunperin edes halunnut perustuslakivaliokuntaan. Hän piti hallintovaliokuntaa päävaliokuntanaan, koska siellä käsiteltiin hänelle tärkeitä teemoja, kuten turvallisuutta ja maahanmuuttoa.

Kun Antti Häkkinen tuli ministeri, kokoomuksen eduskuntaryhmän puheenjohtaja **Kalle Jokinen** ehdotti, että Rydmanista tulisi kokoomuksen valiokuntavaastava pevin. Tämä suostui vastentahtoisesti.

Vuosi on nyt kulunut. Rydman on vähitellen vahvistanut omaa valtiosääntöosaamistaan. Hän sanoo kokevansa työstä "masokistista nautintoa".

– Omilla uimtilikkeilläni olen alkanut pysyä pinnalla, ja sitä myöten alkanut myös pitää uimisesta.

"VAIKKA ON VAARALLISTA, jos politiikka juridisoihtuu, niin juridiikan politisoituminen on ehkä vielä vaarallisempaa."